

Bijlage 2 RES-voortgangsrappportages 2025 duiding per regio

Alblasserwaard

Algemeen

De RES Alblasserwaard heeft hard ingezet op bestuurlijke samenwerking met haar RES-partners, waaronder Provincie Zuid-Holland, om haar RES 1.0 bod te kunnen halen. De regio heeft als doel om jaarlijks 170 GWh duurzame elektriciteit op te wekken, met een mix van zon op dak en windenergie. De bestuurlijke partners hebben in de Samenwerkingsovereenkomst Windenergie RES Alblasserwaard (SoK) afgesproken te werken aan een langetermijnvisie met als uitgangspunt het realiseren van het RES bod.

Positieve punten:

- Samenwerking: Sterke en constructieve samenwerking binnen de RES-regio Alblasserwaard, inclusief gemeenten Gorinchem en Molenlanden, provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland.
- Wind: De voortdurende inspanning voor het verder uitwerken van de optimalisatie van de windlocatie in Gorinchem-Noord en het realiseren van zoveel mogelijk middelgrote windturbines in Molenlanden.
- Zon op dak: Nieuwe kansen voor zon op dak door onder andere de Europese richtlijn die vanaf 2028 zonnepanelen op nieuwe bedrijfspanden >250m² verplicht.
- Energiebesparing: Energieverbruik is sinds 2020 met 2,5% gedaald, op koers richting de doelstelling van 20% minder energieverbruik in 2030.
- Warmte: In Gorinchem is er een succesvolle realisatie van een warmtenet Gorinchem. Daarnaast worden individuele technieken, zoals warmtepompen toegepast. Molenlanden kiest voor een buurtgerichte aanpak, waarbij lokaal draagvlak en individuele wensen centraal staan. Dit begint zijn vruchten af te werpen. Stappen in de warmtetransitie worden momenteel gemaakt door het heroriënteren van beide gemeenten in lijn met de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) en het opstellen van een Warmteprogramma onder de Omgevingswet als opvolger van de Transitievisie Warmte. Dit programma moet eind 2025 gereed zijn. Daarnaast wordt er, rekening houdend met het gebrek aan bronnen en de verspreiding van bebouwing, gekeken naar (collectieve) lokale oplossingen op lage temperatuur.
- Energiesysteem: Waar de RES nu vooral verder op kan inzetten, zoals ook is afgesproken in de samenwerkingsovereenkomst (SoK), is de verkenning naar een lokaal duurzaam energiesysteem waarin naast opwek door wind en zon integraal gekeken wordt naar de verduurzaming van energie.

Aandachtspunten:

- Realisatie: Ondanks alle inspanningen is het niet haalbaar om het RES 1.0 bod voor 2030 te realiseren, ook niet met de optimalisatie van windlocatie Gorinchem-Noord.
- Netcongestie: Regio kampt met netcongestie op het gebied van stroomafname en deels teruglevering voor grootverbruikers.
- Zon op dak: Afvlakking van groei en opwek via zon op dak door een minder gunstige businesscase en onzekerheid over subsidieregelingen zoals SDE++

Drechtsteden

Algemeen

De voortgangsrapportage RES Drechtsteden blikt terug op de voortgang en geeft een vooruitblik op de kansen en uitdagingen voor de komende jaren. De regio heeft als doel om jaarlijks 0,37 TWh duurzame elektriciteit op te wekken, met een mix van zon op dak, windenergie en andere duurzame energiebronnen. Het RES-bod voor 2030 is inmiddels in zicht, ondanks de uitdagingen door technische, financiële en regelgevende beperkingen. De RES Drechtsteden blijft zich ook zichtbaar inzetten voor innovatie, energyhubs, en de koppeling van duurzame energie met de transitie in de agrarische sector en de verduurzaming van productieprocessen om de energiedoelen binnen bereik te brengen.

Positieve punten

- Samenwerking: Sterke samenwerking binnen de RES Drechtsteden. Gemeenten, Provincie en Waterschap zetten samen in op het behalen van het RES-bod.
- Energiesysteem: Er wordt hard gewerkt aan het efficiënter benutten van het elektriciteitsnet omdat het verzwaren van het energiesysteem alleen niet genoeg is. Een regio team werkt faciliteert hiervoor bijvoorbeeld ondernemers op bedrijventerreinen om energiecoöperaties op te zetten.
- Warmte: Er is vooruitgang in de warmtetransitie. Alle gemeenten uit de RES hebben zich aangesloten bij de Warmtealliantie die in 2024 is opgericht en steunen samen de randvoorwaarden van het Warmte-bod.
- Zon op dak: Op basis van de data van Zonnedakje blijkt dat de RES Drechtsteden in 2024 ruimschoots op schema ligt om de doelstelling van 0,21 TWh in 2030 te halen.
- Windenergie: De gemeente Dordrecht heeft voorkeurslocaties aangedragen aan de provincie Zuid-Holland om extra te onderzoeken in de Omgevingseffectrapportage (OER), die is uitgevoerd in het kader van de Herziening Provinciaal Omgevingsbeleid 2025. De gemeente Dordrecht heeft deze locaties nodig voor het realiseren van haar eigen doelstellingen voor 2040 en sorteert hiermee voor op het leveren van een bijdrage aan de hogere streefcijfers uit het Nationaal Plan Energiesysteem. Op basis van de OER is één locatie opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie.

Aandachtspunten

- Netcongestie: De regio kampt nog steeds met netcongestie, wat een uitdaging vormt voor zowel stroomafname als teruglevering. Hier is een regionale Taskforce netcongestie voor opgezet.
- Warmte: Door lange doorlooptijd van landelijke wet- en regelgeving op het gebied van warmte, kan vertraging in de uitvoering van warmteprojecten optreden.
- Zon op dak: Afvlakking van de groei van zonne-energie door technische beperkingen van daken, onzekerheid over subsidieregelingen en minder gunstige businesscases.

Goeree-Overflakkee

Algemeen

De RES-regio Goeree-Overflakkee kon in de voortgangsrapportage van 2023 al melden dat de opwekdoelstelling uit de RES1.0 behaald was. Sindsdien heeft de regio gewerkt aan het vervolg.

Zij werken daarbij volgens de vijf principes van de 'Wereld van B'. Hierin spelen maatschappelijke waarden een belangrijke rol bij het nadenken over het energiesysteem van de toekomst.

Recentelijk hebben de RES-partners een startnotitie vastgesteld om te komen tot een nieuwe energievisie voor Goeree-Overflakkee. Hierin wordt gewerkt vanuit het systeem, dus worden energie-infrastructuur en warmte integraal betrokken.

Praktisch betekent dit dat de regio in overleg met NP RES geen uitgebreid voortgangsdokument heeft opgeleverd. In een beknopte brief zijn de actuele cijfers m.b.t. duurzame opwek gedeeld en de startnotitie voor de Energievisie Goeree-Overflakkee is als bijlage toegevoegd.

Positieve punten

- Het RES-bod is behaald;
- De samenwerking is goed, niet alleen de RES-partners, maar ook met lokale partijen zijn standaard vertegenwoordigd in het kernteam en de werkgroepen. Alle partijen hebben ingestemd met de startnotitie voor de energievisie;
- De partners zetten zich in om aan een integrale visie op energietransitie voor de langere termijn te werken. Deze visie zal gelden als een herijkte RES, een warmteprogramma en een gMIEK in één. Dit is in lijn met de verbreding die vanuit het ministerie wordt voorgesteld;
- De gemeente onderzoekt actief welke (innovatieve) warmte-oplossingen kunnen worden toegepast in de specifieke situatie van Goeree-Overflakkee (Stad Aardgasvrij, Power2Heat);
- Op Goeree-Overflakkee onderzoeken twee bedrijventerreinen of zij als energyhub kunnen samenwerken om zo hun gezamenlijke piekvraag en -aanbod zoveel mogelijk af te vlakken;
- De regio heeft aandacht voor publieke waarden als veiligheid, beschikbaarheid en rechtvaardigheid. Dit biedt een ander perspectief op de maatschappelijke kant van de energietransitie.

Aandachtspunten

- Door beperkte capaciteit bij de gemeente is de continuïteit en voortgang een aandachtspunt;
- Op dit moment is er op Goeree-Overflakkee sprake van afnamecongestie en geen teruglevercongestie. De congestie moet zijn opgelost wanneer de uitbreidingen zoals die zijn opgenomen in de investeringsagenda van Stedin zijn uitgevoerd. Voor de langere toekomst blijft het elektriciteitsnetwerk gezien de relatief hoge productie van duurzame elektriciteit voor Goeree-Overflakkee een aandachtspunt.

Hoeksche Waard

Algemeen

Op de peildatum voor de voortgangsrapportage 2025 (31 december 2024) heeft de RES-regio (en gemeente) Hoeksche Waard de bovengrens van het bod (0,476TWh) zoals dat was vastgesteld in de RES1.0 bijna behaald. Uit recente cijfers weten we dat het bod inmiddels helemaal gerealiseerd is.

In de voortgangsrapportage 2025 wordt enerzijds aandacht besteed aan het behalen van het RES-bod, maar er wordt ook al vooruit gekeken naar de volgende stap die we gezamenlijk kunnen zetten.

Positieve punten

- De RES-samenwerking in de Hoeksche Waard heeft zich vanaf het begin sterk gefocust op het realiseren van duurzame opwek. Nu het bod uit de RES 1.0 gerealiseerd is, ontstaat er ruimte om de doelstelling t.a.v. energietransitie in de regio in samenhang te herijken;
- De gemeente onderzoekt de mogelijkheid van de inzet van LT-warmtenetten voor de duurzame verwarming in de gebouwde omgeving.

Aandachtspunten

- In de Hoeksche Waard is afnamecongestie op dit moment in onderzoek, maar is er wel sprake van teruglevercongestie. Dit heeft een remmende werking op bijvoorbeeld de ontwikkeling van grootschalig zon-op-dak;
- De RES-partners willen in 2026 samen gaan werken aan een herijking van de RES-doelstellingen. Daarbij willen we ook aandacht besteden aan hoe we de samenwerking vormgeven;
- Aan een aantal onderwerpen (warmtetransitie, energiebesparing, duurzame mobiliteit, energyhubs) wordt lokaal gewerkt. In een volgende fase zouden we deze onderdelen, energie-infrastructuur en duurzame opwek in samenhang willen bezien.

Holland Rijnland

Algemeen

De voortgangsrapportage laat zien dat de RES Holland Rijnland voortgang boekt, met name in samenwerking, energiebesparing en systeemdenken. Tegelijkertijd zijn de grootste uitdagingen, duurzame opwek en warmteontwikkeling, nog niet op koers. De gekozen verbreding naar een integraal energieprogramma is een stap in de goede richting, omdat het de samenhang bewaakt tussen opwek, warmte- en elektriciteitsnetten en ruimtelijke ontwikkeling.

Positieve punten

- Brede en integrale aanpak: Sinds 2023 is de overstap gemaakt van een RES-aanpak naar het bredere *Energieprogramma Holland Rijnland*, waarin naast duurzame opwek en warmte ook netcongestie, infrastructuur en systeemintegratie worden meegenomen;
- Sterke samenwerking: Gemeenten, provincie, netbeheerders en andere partners werken intensiever samen. De inzet van *Taskforces* (Warmte, Opwek en Netcongestie) versterkt de uitvoeringskracht en helpt lokale projecten vooruit;
- Vooruitgang in besparing: De regio heeft de doelstelling voor energiebesparing in 2030 overtroffen (1,5 TWh bespaard tegenover de beoogde 1,1 TWh). Opmerking: een deel hiervan is het gevolg van externe factoren (energieprijzen, zachte winters);
- Serieuze aandacht voor warmte: Er is meer nadruk gekomen op een regionaal verbonden warmtesysteem. Onderzoeken tonen aan dat dit niet alleen haalbaar maar ook noodzakelijk is om grootschalige elektrificatie en verdere netcongestie te voorkomen.

Aandachtspunten

- Duurzame opwek blijft achter: De doelstelling van 1,14 TWh in 2030 ligt buiten bereik. Volgens het Voortgangsdokument is slechts 0,23 TWh gerealiseerd (18,4%). Ondanks groei in zonne-energie, is windontwikkeling traag door ruimtegebrek, beperkt draagvlak en trage besluitvorming;

- Warmteontwikkeling gaat te langzaam: Hoewel de warmtevraag daalt, blijft de inzet van duurzame warmtebronnen achter op de trendlijn. Zonder betere randvoorwaarden (wetgeving, financiering, participatie) komt de uitrol van warmtenetten niet van de grond;
- Netcongestie is een structureel knelpunt: Zowel Liander als TenneT waarschuwen dat zelfs na netverzwaring richting 2032 er door toenemende elektrificatie opnieuw congestie dreigt. Dit vraagt om alternatieven (geothermie, warmtenetten, slimme netoplossingen, lokale elektriciteitsproductie);
- Afhankelijkheid van landelijke keuzes: Belangrijke randvoorwaarden (wetgeving, subsidies, nationale warmtevisie, milieunormen wind) liggen op rijksniveau. De regio kan daardoor niet alles zelf oplossen en loopt risico op vertraging.

Midden-Holland

Algemeen

De RES Midden-Holland heeft de afgelopen twee jaar duidelijke stappen gezet in de energietransitie, met nadruk op zonne-energie. Via Zon op Dak is inmiddels 65,5 GWh/jr gerealiseerd, goed voor 15% van het RES-bod. Het Programma Zon op Veld leverde vooralsnog slechts beperkt resultaat (2% van het RES-bod), mede door hoge grondprijzen, beperkt draagvlak en complexe eigendomsstructuren. Windenergie blijft politiek en maatschappelijk gevoelig maar repowering in Waddinxveen en mogelijke nieuwe locaties langs de N11 bieden perspectief. Ondanks bestuurlijke en technische uitdagingen is de samenwerking tussen gemeenten, waterschap en provincie versterkt en zijn er beleidskaders ontwikkeld voor zorgvuldig ruimtegebruik van zonnevelden en participatie voor zon.

Positieve punten

- Zon op Dak: al 65,5 GWh/jr gerealiseerd, goed voor 15% van het RES-bod. Dit resultaat is bereikt met actieve ondersteuning van het Servicepunt Energietransitie Bedrijven (SEB). Zuidplas volgt hierbij een eigen route maar samen levert dit een stevige basis om de ambitie van 122 GWh/jr in 2030 te halen;
- Sterke samenwerking: gemeenten hebben de RES-doelen verankerd in hun lokale duurzaamheidsbeleid en werken nauw samen met provincie, waterschappen en netbeheerders. Deze samenwerking heeft geleid tot een gezamenlijk programma Zon op Veld;
- Bestuurlijke doorontwikkeling: een onafhankelijke evaluatie in 2024 bracht verbeterpunten aan het licht op het gebied van governance, besluitvorming en organisatiestructuur. Dit heeft geleid tot voorstellen voor een nieuw organisatie-model en moet zorgen voor meer slagkracht en samenhang in de uitvoering;
- Participatie: inwoners, bedrijven, energiecoöperaties en maatschappelijke organisaties zijn actief betrokken via een participatiekader dat in 2022 is vastgesteld. Voor het Programma Zon op Veld zijn brede participatietrajecten doorlopen. Ook nieuwe initiatieven, zoals energiegenerator-trajecten in Gouda en Waddinxveen zetten in op lokaal eigendom en breed draagvlak voor toekomstige projecten.

Aandachtspunten

- Zon op Veld: de opbrengst uit dit programma blijft voorsnog beperkt (2% van het RES-bod). Ondanks de ontwikkeling van een beleidskader dat inzet op zorgvuldig ruimtegebruik en multifunctionele combinaties zorgen hoge grondprijzen, beperkte maatschappelijke steun en complexe eigendomsstructuren ervoor dat veel projecten niet van de grond komen. Hierdoor is de realisatie fors lager dan vooraf werd verwacht;
- Windenergie: grootschalige windprojecten liggen politiek en maatschappelijk gevoelig in Midden-Holland. De regio nam in RES 1.0 enkel reserve-zoekgebieden op. Door tegenvallende resultaten bij zonprojecten neemt de druk toe om deze of andere gebieden alsnog te ontwikkelen. Om het RES-bod haalbaar te maken onderzoekt de provincie ook buiten de RES-zoekgebieden nieuwe windlocaties, wat bestuurlijke spanning veroorzaakt;
- Monitoring: de regio mist actuele en betrouwbare data over gerealiseerde en geplande projecten. Hierdoor wordt het lastig om de voortgang te volgen, tijdig bij te sturen en transparant te communiceren met inwoners en partners. Lokale initiatieven, zoals het monitoringsinstrument in Waddinxveen laten zien dat verbetering mogelijk is maar regionale opschaling is noodzakelijk;
- Ambitie-uitdaging: om het RES-bod van 435 GWh/jr in 2030 te halen moet er nog circa 204 GWh/jr worden gerealiseerd. Dat betekent een verdubbeling van de huidige productie. Deze forse opgave vraagt om versnelling van lopende projecten, extra inzet op Zon op Dak en benutting van rijksgronden, en waarschijnlijk ook aanvullende keuzes rond de inzet van windenergie. Zonder gezamenlijke versnelling dreigt de doelstelling buiten bereik te raken;
- Warmte: In de regio zijn bijna geen warmtebronnen aanwezig om de ontwikkeling van warmtesystemen haalbaar te maken. De gemeenten lijken vooral in te zetten op elektrische oplossingen, maar gemeentelijke warmteprogramma's moeten hier meer duidelijkheid over gaan bieden. Elektrische oplossingen hebben een verzwarend effect op de netcongestie. Uitzondering vormt het westelijk deel van de regio: gemeenten Waddinxveen en Zuidplas zijn betrokken bij de ontwikkeling van een regionaal warmtenet Oostland. Deze wordt in eerste instantie gevoed vanuit geothermiebronnen in Lansingerland en is primair gericht op de glastuinbouwclusters maar aansluiting van delen van de gebouwde omgeving is nadrukkelijk opgenomen in de scope. Hierover is in mei 2025 een intentieovereenkomst ondertekend met NetVerder als beoogd ontwikkelaar, de 5 betrokken gemeenten, de glastuinbouwsector en de provincie, en loopt een subsidieaanvraag bij de provincie voor de overdimensionering van de verbindingsleiding naar Zuidplas ten behoeve van de gebouwde omgeving.

Rotterdam Den Haag

Algemeen

De aandacht voor het energiesysteem als geheel is de afgelopen periode sterk toegenomen. Onder meer door congestie en een ontoereikende energie-infrastructuur, die naar verwachting langjarig aanhouden. De urgentie op keuzes in het warmtesysteem groeit en de impact hiervan op het elektriciteitssysteem kan aanzienlijk zijn. Op regionaal niveau draagt de regio hieraan bij door inzicht te bieden in de samenhang, in de keuzes en bijbehorende handelingsperspectieven. De RES-regio is inmiddels omgedoopt tot de energieregio Rotterdam Den Haag. De energieregio werkt aan de bestuurlijke energieagenda waaronder de Regionale Energiestrategie (RES), de

regionale en lokale aspecten van het Nationale Programma Lokale Warmte (NPLW) en het regionale aandeel in de samenwerking rondom energie-infrastructuur op provinciale schaal (o.m. Energieraad, Toekomstbeeld Energiesysteem 2050 en p-MIEK: provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat) en op landelijke schaal (nMIEK Warmtesysteem Zuid-Holland). Uiteraard past ook de opwekopgave (duurzame elektriciteit) en warmtetransitie hierin. Het doel voor de opwek van hernieuwbare energie voor de regio RDH (2,8-3,2 TWh in 2030) raakt steeds verder uit zicht. In vijf jaar tijd zal nog 1.035 GWh gerealiseerd moeten worden om de regionale doelstelling te halen. Het stopzetten van de regionale plan-MER RES RDH levert vertraging op.

Rotterdam Den Haag is de warmteregio van Nederland met een groot potentieel aan warmtebronnen. Er zijn in de regio goede stappen gezet door bovenlokale samenwerking in clusters, en een gezamenlijk toekomstbeeld te schetsen. Er zit nog onvoldoende snelheid in de realisatie van collectieve warmtenetten.

Positieve punten

- De regio ontwikkelt steeds meer een integrale blik op hele energiesysteem, hetgeen een verbreding is van de oorspronkelijk doel en scope van RES 1.0. De urgentie op keuzes in het warmtesysteem groeit en de impact hiervan op het elektriciteitssysteem kan aanzienlijk zijn. Vanuit een integrale systeembenadering is netcongestie tevens deels te vermijden of op te lossen door de aanwezige warmte in de regio zo goed mogelijk te benutten. Ook kan deze worden verlicht door (gerichte) opwek te realiseren;
- Er liggen kansen in het optimaal benutten van beschikbare warmtebronnen. In de regio is volop warmte aanwezig (o.a. aardwarmte en restwarmte uit de haven), wat in veel andere delen in Nederland niet het geval is. Omdat collectieve warmteoplossingen de laagste nationale kosten kennen en fysiek minder ruimte vragen dan individuele oplossingen, is dat in een drukbevolkte regio zoals Rotterdam Den Haag, waardevol. De energieregio Rotterdam Den Haag is een clusteraanpak voor warmte gestart, wat een goede eerste stap is om deze potentie te verzilveren. Deze aanpak is ook in lijn met het advies *Vlottrekken warmte in Zuid-Holland* (2024). Gemeenten en de provincie werken nu dus al samen om de warmtevraag beter te bundelen. De samenwerkende gemeenten en haar stakeholders willen effectief warmtenetten ontwikkelen en met het Rijk afspraken maken over financiering, snelheid en resultaten, zodat de klimaatdoelen gehaald worden.

Aandachtspunten

- Het doel voor de opwek van hernieuwbare energie voor de regio RDH (2,8 - 3,2 TWh in 2030) raakt steeds verder uit zicht. Begin 2025 heeft de regio 1.765 GWh gerealiseerd (1,77 TWh). Dit betekent dat in vijf jaar tijd 1.035 GWh gerealiseerd zou moeten worden om de regionale doelstelling te halen. Sinds 2023 is er weliswaar veel gerealiseerd, maar de pijplijn droogt verder op. De regio geeft aan hard in te moeten zetten op bestaande zoeklocaties, alles op alles te zetten om de projecten die in de pijplijn zitten te realiseren, én het gesprek aan te gaan over nieuwe zoekgebieden om de pijplijn weer aan te vullen;
- Een afgeronde plan-MER procedure en vervolgens plaatsing in de provinciale omgevingsverordening is een basisvoorwaarde en wettelijke vereiste voor het realiseren van de windopgave in de energieregio Rotterdam Den Haag en daarmee het behalen van de doelen uit de RES 1.0 van deze regio. Helaas is de in 2023 gestarte regionale plan-MER procedure gestopt, waardoor de doelstelling uit de RES 1.0, maar ook regionale samenwerking onder druk is komen te staan. GS hebben inmiddels besloten dit proces voort

te zetten middels een OER-proces ([zie GS-brief aan PS](#)), maar deze situatie levert vertraging op terwijl er al weinig tijd is om het overige deel van doelstelling (1.035GWh) te realiseren;

- De warmtetransitie gaat niet snel genoeg, mede door gebrek aan juridische en financiële randvoorwaarden van het Rijk. De energieregio RDH zal in de komende vijf jaar nog ruim 60.000 aansluitingen moeten realiseren om het doel uit de RES 1.0 van 178.000 woningaansluitingen in 2030 te behalen. De oplossing die tot de minste nationale kosten leidt, moet ook voor bewoners (en tuinders) het financieel meest aantrekkelijk zijn, maar dit is nu niet het geval. De randvoorwaarden voor een betaalbare warmtevoorziening dienen eerst op orde te zijn: het gaat om een Win-Win situatie waarbij zowel de burger op korte termijn als de overheid op langere termijn financieel voordeel heeft. Er is in Zuid-Holland al een enorme potentie aan warmtebronnen dankzij aardwarmte en restwarmte. Warmtenetten helpen bovendien om netcongestie te voorkomen. Betere afstemming met het rijk is cruciaal en knelpunten, zoals voorfinanciering van warmteleidingen en versnelde procedures voor geothermieaansluitingen, moeten nu worden opgelost om warmtenetten haalbaar en betaalbaar te maken.
- Netcongestie: houdt naar verwachting langjarig aan. De invloed van decentrale overheden is beperkt, langdurige samenwerking op slim organiseren van ontwikkeling regionaal energiesysteem biedt perspectief.